

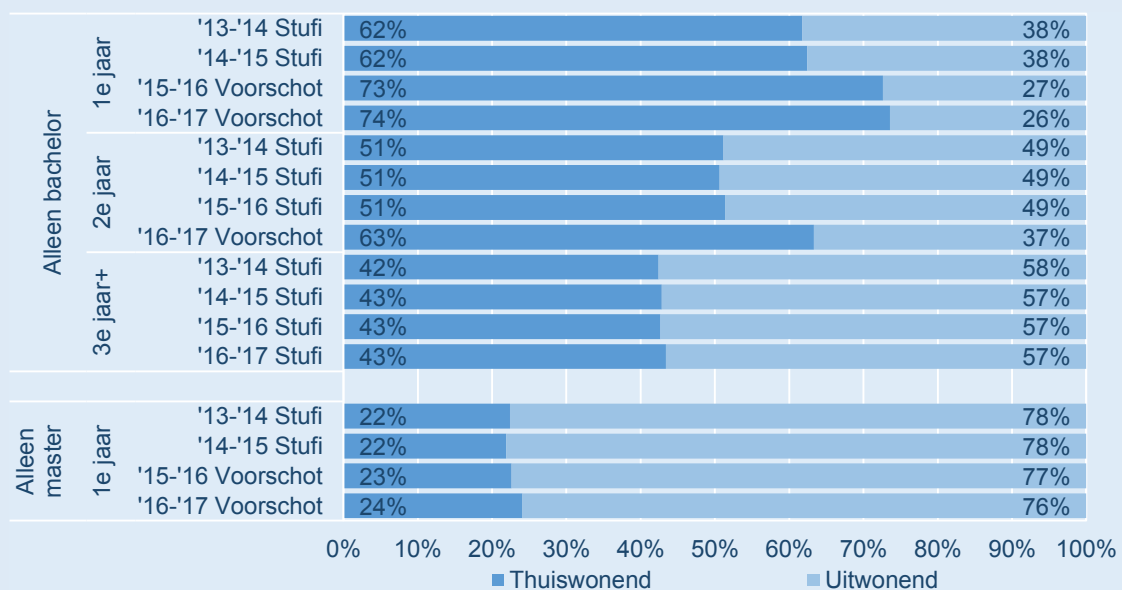
Invloed van studievoorschot op het huisvestingsgedrag van eerste- en tweedejaarsstudenten

Het studievoorschot is in collegejaar '15-'16 ingevoerd. Met de gegevens van de eerste- en tweedejaarsstudenten die binnen het nieuwe systeem vallen kan in beeld worden gebracht wat het effect is. Hiervoor wordt een vergelijking gemaakt tussen collegejaren '13-'14 tot en met '16-'17. De cijfers in dit kader hebben uitsluitend betrekking op Nederlandse studenten en richten zich op het al dan niet uitwonend zijn en de studiekeuze in relatie tot de afstand tot het ouderlijk huis.

Een negatief effect van het studievoorschot op de studentenaantallen is niet direct waarneembaar, gezien de stijging van het aantal Nederlandse studenten. Ook de studiekeuze lijkt niet of nauwelijks beïnvloed te zijn door de invoering van het studievoorschot. Eerstejaarsstudenten hebben gemiddeld genomen gekozen voor een studie aan een onderwijsinstelling op een gelijke hemelsbrede afstand van het ouderlijk huis als voorheen. Tussen '06-'07 en '14-'15 waren de verschuivingen tussen de aandelen thuis- en uitwonend zeer beperkt. Het aandeel uitwonenden is de afgelopen twee jaar echter gedaald van 53 naar 49 procent. Deze daling is al aanzienlijk, terwijl nog ongeveer de helft van de studenten onder het oude studiefinancieringsstelsel vallen. Om het effect van de invoering van het studievoorschot beter in beeld te brengen is de vergelijking gemaakt tussen eerste- en tweedejaarsstudenten voor en na de invoering van het studievoorschot (eerste- en tweedejaarsstudenten die na de invoering nog onder het oude stelsel vallen zijn niet meegenomen in de analyses).

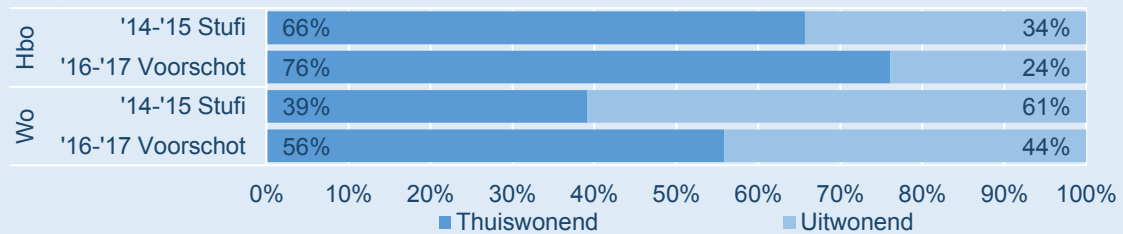
Bij de eerstejaars bachelorstudenten was het aandeel uitwonenden tussen de collegejaren '14-'15 en '15-'16 als gevolg van de invoering van het studievoorschot reeds gedaald. Dit is het afgelopen jaar nog verder gedaald waardoor het aandeel uitwonenden tussen collegejaren '14-'15 en '16-'17 in totaal 30 procent (11 procentpunt) lager is komen te liggen. Voor het eerst zijn er dit jaar ook tweedejaarsstudenten die onder het nieuwe studievoorschotstelsel vallen. Tussen collegejaren '15-'16 en '16-'17 is het aandeel uitwonenden bij deze groep gedaald met 25 procent (12 procentpunt). Bij de masterstudenten lijkt de invoering van het studievoorschot nauwelijks van invloed op het huisvestingsgedrag.

Figuur 1: Aandeel Nederlandse voltijdstudenten naar bachelor of master, woonsituatie en leerjaar, collegejaren '13-'14, '14-'15, '15-'16 en '16-'17 (bron: DUO en CBS)

Bij universitaire bachelorstudenten ligt het aandeel uitwonenden hoger dan bij hbo-studenten. De ontwikkeling tussen collegejaren '14-'15 en '16-'17 als gevolg van de invoering van het studievoorschot is echter vergelijkbaar met een daling van respectievelijk 27 en 30 procent.

Figuur 2: Aandeel eerste- en tweedejaars Nederlandse bachelor voltijdstudenten naar type onderwijsinstelling en thuis- of uitwonend, collegejaren '14-'15 en '16-'17 (bron: DUO en CBS)

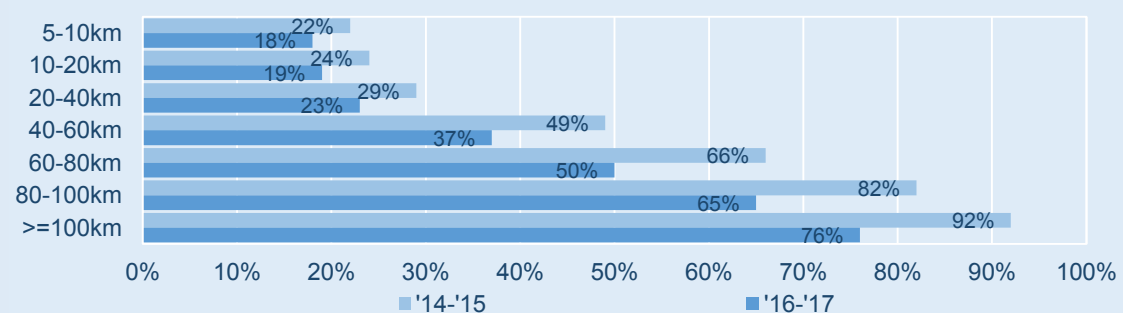

Het gemeten effect wordt ook onderbouwd door resultaten uit de huisvestingsenquête 'Wonen Als Student 2017' waarin 52 procent van de thuiswonende studenten die onder het nieuwe leenstelsel vallen aangeeft nog thuis te wonen vanwege het studievoorschot.

De conclusie is daarom dat de invoering van het studievoorschot van grote invloed is op het huisvestingsgedrag van eerste- en tweedejaarsstudenten. Het effect zal de komende jaren naar verwachting doorwerken bij de ouderejaarsstudenten.

Kanttekening die bij de bevindingen geplaatst kan worden is de vraag in hoeverre studenten zich uitwonend laten registreren. Door de invoering van het studievoorschot is de noodzaak voor een student om zich bij de gemeente in te schrijven op een ander adres dan zijn of haar ouders minder groot. Voorheen was de studiefinanciering hoger voor uitwonende studenten, waardoor zij zich direct inschreven op het nieuwe adres zodra zij het ouderlijk huis hadden verlaten. Het gemeten aantal uitwonenden in collegejaren '15-'16 en '16-'17 kan hierdoor lager uitvallen dan in werkelijkheid het geval is. De invloed van deze kanttekening is gemeten door de gegevens van alle huurders van één corporatie te koppelen aan de inschrijvingen bij de gemeente in de Basisregistratie Personen. Hieruit blijkt dat studenten die studievoorschot ontvangen zich inderdaad minder vaak bij de gemeente inschrijven (en nog op het adres van de ouders staan ingeschreven). Op basis van de gegevens van de corporatie daalt het aandeel uitwonenden onder de eerstejaars bachelorstudenten niet van 38 naar circa 27 procent, maar naar 29 procent. Onder tweedejaarsstudenten is het effect van het niet inschrijven bij de gemeente zeer beperkt omdat studenten zich klaarblijkelijk na verloop van tijd alsnog inschrijven bij de gemeente. In voorgaande collegejaren is er overigens sprake geweest van fraude met de studiefinanciering doordat studenten zich ten onrechte elders inschreven dan bij de ouders. Het gemeten aantal uitwonenden valt in de collegejaren '14-'15 en eerder hierdoor hoger uit dan werkelijk het geval was.

Figuur 3: Aandeel uitwonende eerstejaars Nederlandse bachelor voltijdstudenten naar hemelsbrede afstand tussen onderwijsinstelling en ouderlijk huis, collegejaren '14-'15 en '16-'17 (bron: DUO en CBS)

Figuur 3 laat zien dat het aandeel uitwonenden stijgt naarmate het ouderlijk huis verder weg is gelegen van de onderwijsinstelling. Doordat studenten nu meer thuis blijven wonen en ook thuiswonend blijven als het ouderlijk huis op grotere afstand van de onderwijsinstelling is gelegen neemt het aandeel uitwonenden in iedere afstandscategorie met ongeveer een vijfde af.

In iedere studiestad is het aandeel uitwonenden onder eerste- en tweedejaars in collegejaar '16-'17 ten opzichte van collegejaar '14-'15 gedaald. In Apeldoorn, Almere, Den Haag, Leiden, Maastricht, Enschede, Groningen en Deventer is de daling minder dan een kwart, terwijl in Dronten en Doetinchem het aandeel uitwonenden meer dan halveert.

Figuur 4: Aandeel eerste- en tweedejaars Nederlandse bachelor voltijdstudenten naar thuis- of uitwonend en studiestad, collegejaren '14-'15 en '16-'17 (bron: DUO en CBS)

